

meste fuldført, men gjenstaar opførelse av torvhusar og forskjellig andet småatteri. Efter den oversigt man nu har over utgiftene, vil der ikke bli nævneværdig stor overskridelse. Det skal dog tilføies, at overslaget var utarbeidet forrige høst, og siden den tid er prisene paa maskiner, materialer og arbeidskraft m. m. steget ganske betragtelig.

Driftsutgiftene var beregnet til 60 000 kr. det første aar. Hertil har man et driftslaan av Torvlaanefondet paa 14 000 kr., og resten 46 000 kr. skal dækkes ved salget av den producerte torv. Man har forøvrig sikret sig fornøden driftskapital.

Produktionen er forutsat at skulle bli 3000 m³ lufttør brændtorv det første aar, og der er al utsigt til at der skal kunne bli producere adskillig mer før torvsæsonen er slut.

Såsnart elevene er færdig med de praktiske øvelser omkring midten av juli maaned, begynder *den teoretiske undervisning*, og desuten skal elevene foreta *studiereiser* til andre torvfabrikker i distriktet, men paa grund av de vanskelige forhold med rationering og indskrænket togordning m. m. blir ikke disse reiser iaar saa omfattende som fra først av tænkt. Tilslut blir der eksamen, hvorefter kurset slutter den 17de august.

Det Norske Myrselskaps Torvskole og Forsøkstorvfabrik er jo en av de mange kriseforanstaltninger, som er kommet istand paa grund av de ekstraordinære forhold. Hadde det ikke været for brændselskrisen f. a., hadde denne plan endnu ikke kunnet gjennomføres. Men dette er en av de kriseforanstaltninger, som faar varig betydning og blir en kraftig løftestang for torvdriftens fremme i vort land.

UTFÆRDEN TIL DET NORSKE MYRSELSKAPS TORVSKOLE, VAALER I SOLØR.

DET NORSKE MYRSELSKAPS EKSTRATOG, bestaaende av fire 1 og 2 klasses passagervogner og en spisevogn, avgik fra Kristiania Ø. til fastsat tid tirsdag den 3dje juli kl. 7,15 morgen og kom til Vaaler litt før kl. 12 middag i straalende solskin. Der medfulgte 82 passagerer, hvoriblandt stortingets landbrukskomite og flere andre stortingsmænd, medlemmer av myrselskapets styre og repræsentantskap, professorer ved universitetet og landbrukshøiskolen, den russiske legations handelsattaché m. fl. Statsministeren blev forhindret, men sendte utfæerden et hilsningstelegram.

Paa Vaaler st. var det samlede herrestyre og mange andre av bygdens folk fremmøtt. Der blev stillet til disposition 42 kjøretøier, og med Vaalers fungerende ordfører og myrselskapets sekretær i teten kjørte den lange vognrække de ca. 4 km. frem til torvskolen. Her

Elevbarakken

blev man budt velkommen av myrselskapets sekretær, som gav anvisning paa, i hvilken rækkefølge omvisningen skulde foregaa.

Først gik man ned til myrens sydlige del, for at se paa den mer primitive torvdrift, nemlig torvstikning, saavel efter klumpmetoden, som mer almindelig torvskjæring. Længer nede paa samme felt demonstrertes en torveltemaskin for hestevandring og en for maskinkraft.

Efterat man var kommen tilbage til elevbarakken med omgivne bygninger blev disse besigtiget høit og lavt. Særlig var der mange som interesserte sig for torvkjældereren. I elevbarakkens spisesal blev der i mellemtiden serveret landsøl og selters.

I nærheten av bygningene demonstrertes en stubbebryter og en flishugger.

Saa gik man paany ut paa myren, besøkte først den lille torvmaskin og tilslut den store med utsætningsbane, som vakte almindelig beundring.

Ved 4 tiden kjørte man fra myren til Vaaler kommunelokale, hvor kommunen hadde arrangert en enkel, men god og belivet middag for 250 personer.

Besøket ved torvstikningen og eltetorvtilvirkningen.

Paa arrangementskomitéens vegne bød o. r. saksfører *Svenneby* velkommen tilbords. Efter steken aapnet stortingsmand, lensmand *Aarsrud* talenes række, idet han bragte Det Norske Myrselskap en tak for dets virke og for den interesse, der var vist Vaaler ved at myrselskapets torvskole blev lagt i denne bygd. Vaaler hadde tidligere været avstængt, men efterat man hadde faat jernbane, var mulighetene aapnet for at utnytte bygdens hjulpekilder. Der hadde været mange planer oppe om at nyttiggjøre torvmyrene, men det blev ikke til noget, før myrselskapet kom og fandt stedet skikket for sin torvskole. Derfor er der fest over bygden idag, og man vil gjerne vise sin taknemmelighet. Under stor tilslutning utbragte han Det Norske Myrselskaps skaal!

Besøket ved den lille almindelige torvmaskin.

Myrselskapets formand, landbruksdirektør *Tandberg* takket for talen. Det hadde været en hindring for torvsakens fremme her i landet at man manglet kyndige folk til at lede driften. Skulde vi komme over denne vanskelighet maatte vi ha en skole, hvor torvmestrene kunne utdannes baade teoretisk og praktisk. Og da vi kom saa langt, at vi kunde lægge iveri med skole, faldt valget paa Vaaler. Stedet var heldig valgt med gode myrer, og bygden hadde møtt saken med velvilje. Vi hadde ventet motstand, men de bevilgende myndigheter hadde været meget imøtekommende. Og naar vi allerede nu har skolen færdig, har det overtruffet vore dristigste forventninger. Der var vist velvilje og imøtekommenhet fra amtet, en række kommuner, private personer og institutioner.

Ved denne fest hadde kommunen tilbudt sig at ta sig av middagen og hertil kom saa den store velvilje bygden hadde vist ved at møte frem med kjøretoier for at befordre selskapet gratis. For alt dette fortjener Vaaler tak. En skaal for Vaaler kommune!

Efterat ordfører *Rundberget* hadde takket for skaalen talte skog-eier *Kleist Gedde* for Stortinget og uttalte at dette ikke altid hadde vist myrsaken interesse eller forstaaelse. Landbrukskomitéen hadde været imot myrselskapet og særlig hadde det vakt motstand, at man vilde dyrke myrene. Dette var nu anderledes, og det hadde da ogsaa

vist sig, at netop det at myrene blev dyrket hadde ændret forholdene oppe i dalene, saa de nu ikke alene er selvhjulpne i høveien, men de kunde ogsaa hjælpe andre. For den forstaaelse Stortinget nu viste overfor myrsaken fortjente det tak. Han rettet denne tale til de tilstedeværende repræsentanter og utbragte Stortingets skaal!

Lagtingspræsident *Fahren* takket. Hverken han eller de andre tilstedeværende stortingsrepræsentanter hadde været medlem av land-

Besøket ved den store torvmaskin.

brukskomitéen, dengang den var imot myrsaken. Nu ansaa man myrselskapets virke som et kraftig led i den store gjerning at bygge fædrelandet. De nuværende tider hadde hjulpet til at aapne øinene for betydningen av myrselskapets virke. Han utbragte en skaal for fædrelandet, hvis fremgang og lykke maa gaa som en rød traad gjennom alt vort arbeide! Derefter blev fædrelandsangen sunget.

Stortingsmand *Caroliussen* fra Andøen i Vesteraalen mindet om, at Nord-Norge hadde Norges største myrstrækninger, og vilde henlede myrselskapets opmerksomhet paa Nordlands torvmyrer. Han utbragte derpaa en skaal for myrselskapets sekretær, torvingeniør *Thaulow*. I tilslutning hertil utbragte ogsaa o. r. sakfører *Jacob Thorkildsen* fra Kristiania en skaal for myrselskapets sekretær.

Torvingeniør *Thaulow* takket og uttalte at det som vi først og fremst var samlet om idag er torvskolen. Naar denne nu er en fuldbragt kjendsgjerning, saa var det resultatet av mange forenede kræfter og bestræbelser. Blandt disse vilde han først og fremst nævne torvingeniør *Ordning*, som hadde utført det ingeniørmæssige arbeide, dernæst torvmester *Lang-Ree*, som fra første stund hadde ledet arbeidet paa myren assistert av undertorvmester *Tomter*. Myrselskapets virkefelt var

hele Norges land, hvorfor ogsaa Nord-Norges og særlig Andøens myrer nok snart vilde komme til sin ret. Enkelte anlæg var allerede kommet istand deroppe. Første gang taleren hadde været paa Gaardsmyren, hadde han møtt Vaalers daværende ordfører og stortingsmand for Solør dr. *Sjursen*, som hadde vendt sig mot ham og spurt: »Hvad skal vi gjøre med Glæsmyren?» Ja det spørsmåal kan vi ogsaa stille os den dag i dag. Glæsmyren, hvorav Gaardsmyren kun er en liten del, har et areal av omkr. 5000 maal, hvorav vistnok størstedelen er skikket for torvstrødrift, saa at en torvstrøfabrik der kan forsyne en stor del av Hedemarkens amt med torvstrø. Desuten er der en del brændtorvmyr og partier skikket for opdyrkning. Skal myren kunne utnytted, maa de mange hundrede grundeiere bli enige, og det bør Vaaler kommune ta sig av snarest.

Der blev derefter utbragt en skaal for Det Norske Myrselskaps formand, landbruksdirektør *Tandberg*, som av interesse for myrsaken ikke alene hadde avset meget av sin sterkt optatte tid, men ogsaa sin pension.

Stortingsmand *Lasse Trødal* talte for Vaalers nyansatte lensmand *Aarsrud* og ønsket baade ham og bygden tillykke med ansættelsen.

Torvingeniør *Ording* talte for amtstормester *Febe-Steensaas*, som har en ikke liten fortjeneste av at torvskolen i Vaaler er kommet istand.

Tilslut takket landbruksdirektør *Tandberg* for maten, hvorefter man begav sig avsted til jernbanestationen, hvor ekstratoget stod færdig og avgik til fastsat tid kl. 7,30 em.

Vi vil tilslut kun citere, hvad »Hedemarkens Amtstidende« skrev i sit referat:

Derom var færdens deltagere enige, da man rullet tilbake nedover Solør, at det hadde været en meget interessant og særdeles vellykket tur, og Vaaler hadde paa en udmerket maate tat imot sine gjæster. Arrangementet klikket ikke paa noget punkt, og flaggene vaiet festlig over hele den vakre bygd.

SÆLG KUN GOD BRÆNDTORV.

Utdrag av Svenska »Mosskulturforeningens Tidskrift«.

Av dr. H. von Feilitzen.

TORVTILVIRKNINGEN har som følge av de høie brændselspriser faat et aldeles usædvanlig opsving, og nye, saavel smaa som store foretagender er igangsat, dels med tanke paa at skaffe sig industri- eller husholdningsbrændsel til eget behov, dels for at benytte sig av de gunstige høikonjunkturer og faa sig en god fortjeneste ed salg av brændtorv.